

Βρυξέλλες, 30 Ιουνίου 2023
(OR. en)

11148/23

ECOFIN 673
UEM 207
SOC 499
EMPL 350
COMPET 694
ENV 773
EDUC 286
RECH 318
ENER 409
JAI 921
GENDER 151
ANTIDISCRIM 145
JEUN 189
SAN 426

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9844/1/23 REV 1

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2023) 618 final

Θέμα: ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Μάλτας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Μάλτας

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως συζητήθηκε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με βάση τη σύσταση της Επιτροπής στο έγγραφο COM(2023) 618 final.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Μάλτας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Μάλτας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹ και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάκαμψη, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για να προωθηθούν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- (2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, οι οποίες επικεντρώνονται σε τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία η Μάλτα δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται εμπειρισταωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2023 της Μάλτας. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023, η οποία αναλύει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πλώρα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁴ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ 2023») στις 16 Μαΐου 2023 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 13 Μαρτίου 2023.
- (3) Μολονότι οι οικονομίες της Ένωσης επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενόσω η Ένωση παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της Ένωσης επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της Ένωσης.

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου της 16ης Μαΐου 2023, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C 180 της 23.5.2023, σ. 1).

- (4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών» («βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας»). Σκοπός του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας είναι η τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης και η στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι επίσης να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της Ένωσης για το κλίμα και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, ταχύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε μία επιπλέον ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», διαρθρωμένη σε εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.

- (5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σε συμφωνία με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.
- (6) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις ρωσικές εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Τούτο θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός REPowerEU επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια, οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

- (7) Στις 8 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024 («ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023»). Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών. Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα απενεργοποιηθεί στο τέλος του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο και κάλεσε τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) που ορίζει η Συνθήκη, καθώς και να εξασφαλίσουν την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν καλύτερα τα μέτρα τους προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή ανέφερε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις θα ποσοτικοποιηθούν και θα διαφοροποιηθούν. Επιπλέον, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της της 9ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, οι δημοσιονομικές συστάσεις θα διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

- (8) Στις 26 Απριλίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την υλοποίηση συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Στις προτάσεις της, η Επιτροπή αποσκοπεί στη βελτίωση της εθνικής οικειοποίησης, στην απλούστευση του πλαισίου και στη μεγαλύτερη μεσοπρόθεσμη επικέντρωση, σε συνδυασμό με αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2023 σχετικά με κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.
- (9) Στις 13 Ιουλίου 2021 η Μάλτα υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 5 Οκτωβρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας⁶. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, στην οποία αναφέρεται ότι η Μάλτα έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

⁶ ST 11941/2021 INIT· ST 11941/2021 ADD 1.

- (10) Στις 25 Απριλίου 2023 η Μάλτα υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και, στις 3 Μαΐου 2023, το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Μάλτας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (11) Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για τη Μάλτα. Αξιολόγησε την πρόοδο της Μάλτας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις εν λόγω προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Μάλτας όσον αφορά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

- (12) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Μάλτας μειώθηκε από 7,8 % του ΑΕΠ το 2021 σε 5,8 % το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 55,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2021 σε 53,4 % στο τέλος του 2022. Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, στην οποία εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Μάλτας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2022 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούται. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023, η Επιτροπή δεν πρότεινε την κίνηση νέων διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2023. Στη συνέχεια, η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023. Η Μάλτα θα πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός αυτό κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2023 και κατά την κατάρτιση του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματός της για το 2024.
- (13) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Το 2022, τέτοιου είδους μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που μείωσαν τα έσοδα ήταν οι περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας, ενώ τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που αύξησαν τις δαπάνες περιλάμβαναν επιδοτήσεις στην παραγωγή ενέργειας για την αντιστάθμιση της αύξησης των τιμών της εισαγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και των εκπομπών άνθρακα. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων ανήλθε στο 2,5 % του ΑΕΠ το 2022. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από το δημοσιονομικό κόστος της παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το εκτιμώμενο κόστος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19 μειώθηκε σε 0,8 % του ΑΕΠ το 2022, από 3,2 % το 2021.

- (14) Στις 18 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στη Μάλτα⁷ να διατηρήσει το 2022 υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό, μεταξύ άλλων χάρη στην ώθηση που παρέχει ο μηχανισμός, και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις.
- (15) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός⁸ το 2022 ήταν σε γενικές γραμμές ουδέτερος, στο $-0,2\%$ του ΑΕΠ, όπως συνέστησε το Συμβούλιο. Ακολουθώντας τη σύσταση του Συμβουλίου, η Μάλτα συνέχισε να στηρίζει την ανάκαμψη με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο $0,9\%$ του ΑΕΠ το 2022 ($1,1\%$ του ΑΕΠ το 2021). Η μείωση των δαπανών που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της ΕΕ το 2022 οφειλόταν στη χαμηλότερη απορρόφηση άλλων κονδυλίων της Ένωσης. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν συστατική συμβολή ύψους $0,2$ εκατοστιαίας μονάδας στον δημοσιονομικό προσανατολισμό.⁹ Ως εκ τούτου, η Μάλτα δεν διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, κάτι που δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είχε επεκτατική συμβολή ύψους $0,9$ εκατοστιαίας μονάδας στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή περιλάμβανε τον πρόσθετο αντίκτυπο των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής που θεσπίστηκαν για τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας (πρόσθετο καθαρό δημοσιονομικό κόστος ύψους $1,9\%$ του ΑΕΠ), καθώς και το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία ($0,1\%$ του ΑΕΠ). Επομένως, η Μάλτα διατήρησε επαρκώς υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Μάλτας για το 2021 (ΕΕ C 304 της 29.7.2021, σ. 83).

⁸ Για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων), εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της Ένωσης, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο 1 στους δημοσιονομικούς στατιστικούς πίνακες.

⁹ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες είχαν συστατική συμβολή ύψους $0,3$ εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ.

- (16) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023 είναι σύμφωνο με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής για το 2023 και μετέπειτα. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 4,1 % το 2023 και κατά 4,5 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ είναι χαμηλότερη, σε επίπεδο 3,9 % το 2023 και 4,1 % το 2024, κυρίως λόγω της χαμηλότερης συμβολής των καθαρών εξαγωγών στην ανάπτυξη.
- (17) Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, η κυβέρνηση αναμένει ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί στο 5,0 % του ΑΕΠ το 2023. Η μείωση το 2023 αντικατοπτρίζει κυρίως την αύξηση άλλων εσόδων, συμπεριλαμβανομένων εσόδων από τα προγράμματα της χώρας για χορήγηση ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές, ενώ η μείωση των επιδοτήσεων, συμπεριλαμβανομένης της αναμενόμενης σταδιακής κατάργησης των εξόδων αναδιάρθρωσης του εθνικού αερομεταφορέα, αντισταθμίζεται εν μέρει από αύξηση της ενδιάμεσης κατανάλωσης και του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από το 53,4 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2022 στο 54,5 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 5,1 % του ΑΕΠ για το 2023. Αυτό συνάδει με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα κυμανθεί σε παρόμοια επίπεδα και ότι θα ανέλθει σε 54,8 % στο τέλος του 2023.

(18) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα δημοσιονομικά μέτρα που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022 και συγκεκριμένα για περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας και επιδοτήσεις στην παραγωγή ενέργειας για την αντιστάθμιση της αύξησης των τιμών της εισαγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και των εκπομπών άνθρακα. Το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ότι θα ανέλθει σε 1,7 % του ΑΕΠ το 2023¹⁰. Τα μέτρα το 2023 δεν φαίνεται να στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις και δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ως εκ τούτου, το ύψος των στοχευμένων μέτρων στήριξης, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022¹¹, εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2023 (έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2022). Τέλος, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να βελτιωθεί με τη σταδιακή κατάργηση προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, τα οποία εκτιμώνται σε 0,8 % του ΑΕΠ.

¹⁰ Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και τρεχουσών δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

¹¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Μάλτας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Μάλτας (EE C 334 της 1.9.2022, σ. 146).

- (19) Στη σύστασή του της 12ης Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε στη Μάλτα να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής¹², λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα (-ες) στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η Μάλτα θα πρέπει να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Μάλτα να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης.
- (20) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι συσταλτικός (+0,4 % του ΑΕΠ), σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Προηγήθηκε σε γενικές γραμμές ουδέτερος δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (-0,2 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει συσταλτική συμβολή ύψους 0,8 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Συνολικά, η προβλεπόμενη αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 1,6 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,3 εκατοστιαίας μονάδας¹³. Επομένως, η Μάλτα σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ενώ δεν προβλέπεται να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, ιδίως για την ανακαίνιση ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων νοσοκομείων και σχολείων, τον εξηλεκτρισμό του τομέα των μεταφορών, καθώς και έργα που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και του ιδιωτικού τομέα, τα οποία χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

¹² Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη (10ετής μέση) αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Μάλτας, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 9,5 % σε ονομαστικούς όρους.

¹³ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν ουδέτερη συμβολή ύψους 0,0 εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ.

- (21) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 4,3 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως τη μείωση των επιδοτήσεων, συμπεριλαμβανομένης της σταδιακής κατάργησης των καθεστώτων πρόωρης συνταξιοδότησης του εθνικού αερομεταφορέα, καθώς και την περιορισμένη αύξηση του μισθολογικού κόστους και των δαπανών για ενδιάμεση κατανάλωση που αντισταθμίζεται εν μέρει από την αύξηση των δαπανών για τόκους. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 55,7 % στο τέλος του 2024. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,5 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα κυμανθεί σε παρόμοια επίπεδα και ότι θα ανέλθει σε 56,1 % στο τέλος του 2024.
- (22) Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση ορισμένων μέτρων στήριξης της ενέργειας το 2024. Επί του παρόντος, η Επιτροπή στηρίζεται στην παραδοχή ότι το καθαρό κόστος των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας ανέρχεται σε 1,5 % του ΑΕΠ. Αυτή η υπόθεση βασίζεται στην παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Τα περισσότερα από τα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας που σχεδιάζεται επί του παρόντος να παραμείνουν σε ισχύ το 2024 δεν φαίνεται να στοχεύουν σε ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις. Δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

- (23) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 ζητεί ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά 0,5 % του ΑΕΠ ως ενδεικτικό ποσοστό για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου¹⁴. Λαμβανομένων υπόψη των παραμέτρων δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της ανάγκης να μειωθεί το έλλειμμα κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, ενδείκνυται η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,5 % του ΑΕΠ για το 2024, σύμφωνα με την Επιτροπή. Για να διασφαλιστεί η βελτίωση αυτή και σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών το 2024 δεν θα πρέπει να υπερβεί το 5,9 %, σύμφωνα με την υπόδειξη της παρούσας σύστασης. Ταυτόχρονα, τα εναπομείναντα μέτρα στήριξης της ενέργειας (που επί του παρόντος εκτιμώνται από την Επιτροπή σε 1,7 % του ΑΕΠ το 2023) θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά, εάν οι εξελίξεις στην αγορά ενέργειας το επιτρέψουν και ξεκινώντας από τα λιγότερο στοχευμένα μέτρα, ενώ τα κονδύλια που θα εξοικονομηθούν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα μια αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών χαμηλότερη από τη συνιστώμενη για το 2024.
- (24) Με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών κατά 3,3 % το 2024, ποσοστό χαμηλότερο από τον συνιστώμενο ρυθμό ανάπτυξης. Η προσαρμογή που προβλέπεται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής είναι μικρότερη από την εξοικονόμηση που θα επιτευχθεί με την πλήρη κατάργηση των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη διατήρηση της πλειονότητας των εν λόγω μέτρων.

¹⁴ Το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 απαιτεί επίσης προσαρμογή άνω του 0,5 % του ΑΕΠ για τα κράτη μέλη με δημόσιο χρέος που υπερβαίνει το 60 % του ΑΕΠ ή με πιο σημαντικούς κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους.

- (25) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να μειωθούν από 3,8 % του ΑΕΠ το 2023 σε 3,1 % του ΑΕΠ το 2024. Η μείωση των επενδύσεων αντικατοπτρίζει τη μείωση των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων και των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, πέραν του μηχανισμού. Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 αναφέρεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις περιλαμβάνουν επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την πράσινη, την ψηφιακή και την ενεργειακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της διακυβέρνησης, οι οποίες εντάσσονται και στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (26) Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 περιγράφει μια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 3,6 % του ΑΕΠ το 2025 και σε 2,9 % έως το 2026. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μην υπερβεί το 3 % του ΑΕΠ το 2026. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από 55,7 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024 σε 56,1 % του ΑΕΠ έως το τέλος του 2026.

- (27) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Η υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας προχωρεί ικανοποιητικά. Η Μάλτα υπέβαλε μία αίτηση πληρωμής, η οποία αντιστοιχούσε σε 19 ορόσημα και στόχους του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και είχε ως αποτέλεσμα συνολική εκταμίευση ύψους 52,3 εκατ. EUR (σε επιχορηγήσεις) στις 8 Μαρτίου 2023. Στις 26 Απριλίου 2023 η Μάλτα υπέβαλε τροποποίηση του σχεδίου της, μαζί με νέο κεφάλαιο για το REPowerEU. Το νέο κεφάλαιο για το REPowerEU αναμένεται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που σχετίζονται με τον ενεργειακό εφοδιασμό και την ενεργειακή ασφάλεια, και να επιταχύνει τη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επιπλέον, η Μάλτα προτείνει ορισμένες τροποποιήσεις στο αρχικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ενόψει της μείωσης των συνολικών πιστώσεων και για την προσαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σε αντικειμενικές περιστάσεις. Η συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων της Μάλτας στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική και αποτελεσματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το εν λόγω σχέδιο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.
- (28) Η Επιτροπή ενέκρινε όλα τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής της Μάλτας το 2022. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε συνέργεια με αυτό, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στη Μάλτα.

- (29) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής, η Μάλτα αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος τα οποία διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, καθώς και με την ενεργειακή πολιτική και την πράσινη μετάβαση.
- (30) Η αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού παραμένει καίριας σημασίας για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της δικαιοσύνης των φορολογικών συστημάτων. Λαμβανομένων υπόψη των δευτερογενών επιπτώσεων των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ κρατών μελών, έχει ύψιστη σημασία η συντονισμένη δράση προς συμπλήρωση της νομοθεσίας της Ένωσης μέσω εθνικών πολιτικών από όλα τα κράτη μέλη. Η Μάλτα έχει λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση των πρακτικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού εφαρμόζοντας διεθνείς και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες που έχουν συμφωνηθεί προηγουμένως. Η Μάλτα δεσμεύεται επίσης να αντιμετωπίσει το ζήτημα στο οικείο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι δεσμεύσεις για τη θέσπιση κανόνων μεταβιβαστικής τιμολόγησης και για την ανάθεση ανεξάρτητης μελέτης σχετικά με τις εξερχόμενες και τις εισερχόμενες πληρωμές (δηλ. μεταξύ κατοίκων της Ένωσης και κατοίκων τρίτων χωρών), στην οποία θα δοθεί συνέχεια με τη θέσπιση νομοθετικών διατάξεων σύμφωνων με τα πορίσματα της μελέτης, δείχνουν προς τη σωστή κατεύθυνση. Ωστόσο, έως ότου η Μάλτα εφαρμόσει την παρακράτηση φόρου επί των πληρωμών τόκων, μερισμάτων και δικαιωμάτων που καταβάλλουν εταιρείες με έδρα τη Μάλτα σε δικαιοδοσίες μηδενικής και χαμηλής φορολογίας (εν προκειμένω νοούμενες ως κάθε περιοχή δικαιοδοσίας με νόμιμο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών κάτω από 9 %, δηλαδή τον χαμηλότερο νόμιμο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών στην Ένωση), ή ισοδύναμα αμυντικά μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να μεταφέρουν τα κέρδη τους αφορολόγητα σε τρίτες χώρες, οι κίνδυνοι διπλής μη φορολόγησης των εν λόγω κερδών παραμένουν υψηλοί. Επιπλέον, η μεταχείριση των ημεδαπών μη εγκατεστημένων εταιρειών εξακολουθεί να ενέχει τον κίνδυνο διπλής μη φορολόγησης τόσο για τις εταιρείες όσο και για τα φυσικά πρόσωπα. Το ζήτημα θα αντιμετωπιστεί μόνο εν μέρει με τη συμμόρφωση προς την οδηγία (ΕΕ) 2022/2523 του Συμβουλίου¹⁵, η οποία θα ισχύει μόνο για μεγάλες εταιρείες μόλις εφαρμοστεί από τη Μάλτα.

¹⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2523 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την εξασφάλιση παγκόσμιου ελάχιστου επιπέδου φορολογίας των ομίλων πολυεθνικών επιχειρήσεων και των εγχώριων ομίλων μεγάλης κλίμακας στην Ένωση (ΕΕ L 328 της 22.12.2022, σ. 1).

(31) Τα ορυκτά καύσιμα εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Μάλτας, καθιστώντας την εξαρτημένη σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές ενέργειας και εκτεθειμένη στις παγκόσμιες εξελίξεις των τιμών, αν και η Μάλτα δεν εισάγει απευθείας πετρέλαιο ή αέριο από τη Ρωσία. Το 2021, τα ορυκτά καύσιμα αποτελούσαν τον κύριο όγκο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της Μάλτας, ενώ οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αντιστοιχούσαν μόνο στο 11,9 %. Η Μάλτα διαθέτει σημαντικό δυναμικό υπεράκτιας ηλιακής και αιολικής ενέργειας, το οποίο δεν χρησιμοποιείται. Η δέσμευση της κυβέρνησης να υιοθετήσει στο μέλλον τεχνολογίες υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να αναφέρει το μη δεσμευτικό μερίδιό της στους στόχους της Ένωσης για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποτελεί θετική αλλαγή πολιτικής, αλλά ακόμη δεν έχουν προσδιοριστεί συγκεκριμένα έργα. Η δυναμικότητα και η ευελιξία του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν εμπόδιο για την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για την αύξηση της αποδοτικότητας, της αξιοπιστίας και της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το εμπόδιο, απαιτούνται επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό του δικτύου, μεταξύ άλλων από τον προϋπολογισμό επιχορηγήσεων REPowerEU της Μάλτας. Η Μάλτα βελτιώνει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της με την κατασκευή δεύτερης γραμμής διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας με την Ιταλία.

- (32) Η συμβολή της Μάλτας στους στόχους ενεργειακής απόδοσης της Ένωσης για το 2030 είναι χαμηλή και η κατανάλωση ενέργειας των οικιστικών κτιρίων εξακολουθεί να αυξάνεται. Η Μάλτα θα μπορούσε να κλιμακώσει τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης και να μειώσει τη ζήτηση ενέργειας με τους εξής τρόπους: ενθάρρυνση της εγκατάστασης ηλιακών συλλεκτών σε όλα τα νέα κτίρια· διασφάλιση της ανάπτυξης κατάλληλων εγκαταστάσεων ηλιακής ενέργειας σε όλα τα νέα δημόσια και μη οικιστικά κτίρια με ωφέλιμο εμβαδόν δαπέδου άνω των 250 m²· αντιμετώπιση των νομικών εμποδίων· και παροχή πρόσθετων οικονομικών κινήτρων στους ιδιοκτήτες νοικοκυριών. Η χρήση ψηφιακής τεχνολογίας, όπως εφαρμογών για την παρακολούθηση και τη ρύθμιση της χρήσης ενέργειας, θα μπορούσε να συμβάλει στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Η αποτελεσματική εφαρμογή του νέου εθνικού κανονιστικού πλαισίου για τον κατασκευαστικό κλάδο θα βελτιώσει την ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης) των κτιρίων και την ασφάλεια της κατασκευαστικής διαδικασίας. Η κατανάλωση φυσικού αερίου στη Μάλτα αυξήθηκε κατά 12,7 % την περίοδο από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου κατά την ίδια περίοδο τα προηγούμενα πέντε έτη, εμφανίζοντας τάση αντίθετη με τον στόχο μείωσης του 15 % που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου¹⁶. Παρότι η Μάλτα πληροί τις προϋποθέσεις για εξαίρεση από τον στόχο αυτόν, ενθαρρύνεται να εντείνει τις προσπάθειες για προσωρινή μείωση της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου¹⁷.
- (33) Επιπλέον, εξαιτίας της συνεχιζόμενης εξάρτησης από τα επιβατικά αυτοκίνητα, οι εκπομπές από τις οδικές μεταφορές εξακολουθούν να αυξάνονται, αποτελώντας τη μεγαλύτερη πηγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου εκτός ΣΕΔΕ στη Μάλτα. Το μερίδιο των οχημάτων μηδενικών εκπομπών είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης και αυξάνεται πολύ αργά. Για τη μείωση των εκπομπών και της κυκλοφοριακής συμφόρησης, η Μάλτα πρέπει να βελτιώσει τις δημόσιες μεταφορές (χρονική ακρίβεια, μείωση χρόνου ταξιδιού), να αναπτύξει ευφυή συστήματα μεταφορών (για τη βελτίωση των κυκλοφοριακών ροών, της ασφάλειας και της επιβολής των κανόνων κυκλοφορίας) και να επενδύσει σε υποδομές ήπιας κινητικότητας για ασφαλείς εναλλακτικές λύσεις αντί της χρήσης επιβατικών αυτοκινήτων (όπως ασφαλή, διαχωρισμένα και διασυνδεδεμένα πεζοδρόμια και ποδηλατόδρομοι / δρόμοι για ηλεκτρικά πατίνια).

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου, της 30ής Μαρτίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1369 όσον αφορά την παράταση της περιόδου μείωσης της ζήτησης για μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου και την ενίσχυση των διαδικασιών υποβολής εκθέσεων για την εφαρμογή τους και των διαδικασιών παρακολούθησης της εφαρμογής τους (ΕΕ L 93 της 31.3.2023, σ. 1).

- (34) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Το 2022 αναφέρθηκαν ελλείψεις εργαζομένων στη Μάλτα για έξι επαγγέλματα που απαιτούν ειδικές δεξιότητες ή γνώσεις για την πράσινη μετάβαση, μεταξύ άλλων εργαζομένων στον τομέα της μεταποίησης και στον κατασκευαστικό κλάδο.
- (35) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 και η γνώμη¹⁸ του αποτυπώνεται στη σύσταση 1.

¹⁸ Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

(36) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε i) να διατηρήσουν τη βιωσιμότητα του χρέους και να μη στηρίξουν ευρέως τη συνολική ζήτηση το 2023, να στοχεύσουν καλύτερα τα δημοσιονομικά μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας και να εξετάσουν κατάλληλους τρόπους για τη σταδιακή παύση της στήριξης, καθώς θα μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας· ii) να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· iii) να στηρίξουν τις μισθολογικές εξελίξεις που μετριάζουν την απώλεια της αγοραστικής δύναμης, περιορίζοντας παράλληλα τις δευτερογενείς επιδράσεις στον πληθωρισμό, να βελτιώσουν περαιτέρω τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων· iv) να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και να διασφαλίσουν ότι η ενεργειακή στήριξη των επιχειρήσεων είναι οικονομικά αποδοτική, προσωρινή και απευθύνεται σε βιώσιμες επιχειρήσεις και ότι διατηρεί τα κίνητρα για την πράσινη μετάβαση· και v) να διαφυλάξουν τη μακροοικονομική σταθερότητα και να παρακολουθούν τους κινδύνους, συνεχίζοντας παράλληλα τις εργασίες για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης. Για τη Μάλτα, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης που διατυπώνονται στη σύσταση του 2023 για τη ζώνη του ευρώ.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Μάλτα να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024, προκειμένου:

1. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων ή τη συνέχιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι αυτά τα μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

Να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την ονομαστική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024 σε 5,9 % το πολύ¹⁹.

Να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική σταδιακής και βιώσιμης εξυγίανσης, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να επιτύχει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

2. Να συνεχίσει τη σταθερή υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και, μετά την πρόσφατη υποβολή της προσθήκης, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, να αρχίσει ταχέως να εφαρμόζει τα σχετικά μέτρα. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σε στενή συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

¹⁹ Το οποίο εκτιμάται ότι αντιστοιχεί σε ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,5 % του ΑΕΠ για το 2024, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 23.

3. Να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που μπορεί να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό από φυσικά πρόσωπα και πολυεθνικές εταιρείες, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση επαρκούς φορολόγησης των εξερχόμενων πληρωμών τόκων, δικαιωμάτων εκμετάλλευσης και μερισμάτων, και να τροποποιήσει τους κανόνες για τις μη εγκατεστημένες εταιρείες.
4. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα επιταχύνοντας την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της υπεράκτιας αιολικής και ηλιακής ενέργειας, και να αναβαθμίσει και να επεκτείνει τη δυναμικότητα του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς, της διανομής και της αποθήκευσης σε συσσωρευτές. Να μειώσει τη ζήτηση ενέργειας μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, ιδίως στα οικιστικά κτίρια. Να μειώσει τις εκπομπές από τις οδικές μεταφορές με την αντιμετώπιση της κυκλοφοριακής συμφόρησης μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των υπηρεσιών στις δημόσιες μεταφορές, των ευφυών συστημάτων μεταφορών και των επενδύσεων σε υποδομές «ήπιας κινητικότητας». Να εντείνει τις προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος